

SLUŽBA SVETOM JERONIMU

Josip Bratulić

UDK: 235.3 : 929 Hieronymus, sanctus
Izvorni znanstveni rad

Josip Bratulić
Filozofski fakultet
Z a g r e b

Prije petnaestak sam godina na dar dobio rukopis *Života svetoga Jeronima*. Napisan je hrvatskim jezikom, latinicom, sudeći prema grafiji i papiru na prijelazu iz XVI. i XVII. stoljeće. Prema jeziku i pravopisu rukopis potječe iz Dalmacije. Nažalost, rukopis nije datiran, niti je prepisivač teksta ostavio neki trag o sebi, ili mjestu gdje je sačinio prijepis. Rukopis ima dvanaest listova (24 stranice), veličina lista je 20,6 x 14,5 cm. Papir nije naročito kvalitetan. Svi su listovi uredno napisani s obje strane. Prosječno je na stranici ispisano 25 redaka.

Rukopis je pisala izvježbana ruka, uredno, bez pogrešaka. Sadrži život svetog Jeronima, a napisan je kao služba (oficij) za zajedničku pobožnost, na blagdan sveca koji se slavi 30. rujna. Život i tzv. transit s čudesima podijeljen je na devet lekcija, koje su označene latinskim jezikom: *Lectio Ia*, *Lectio secunda* i tako redom do *Lectio nona*. Na kraju stoje i riječi zahvalne himne *Te Deum laudamus*.

Ovaj se prijepis *Života svetoga Jeronima* znatno razlikuje od onoga teksta koji je Vatroslav Jagić objavio u *Ogledima stare hrvatske proze*, u prvoj knjizi *Starina* 1869. Tekst *Života svetoga Jerolima*, kao treći ogled, očito je Jagić uvrstio naknadno kad je već sadržaj knjige bio tiskan, te ga u sadržaju na početku knjige i nema, iako je on doista otisnut na stranicama 226-236. Jagić je to vjerojatno učinio nakon što se uvjerio da taj tekst ne pripada Maruliću, te to i izrijekom kaže na početku svoje bilješke o tekstu: "Za ovaj se život misli, da ga je pisao Marko Marulić (sr. izd. Marul. str. LXXVI) ali koliko ov čas znamo, ne može se o tom ništa pravo reći; sudeći po osobinah jezika, rekao bih prije, da to nije, nego li da jest, djelo Marulićevo. Oni stihovi, što su u rukopisu pred samim tekstom života

Jerolimova, ne dokazuju ništa, budući da se ne protežu na ovaj životopis, nego su preostali kao fragmenat nečesa, što je pred tim u rukopisu bilo pak je poslije odkinuto i propalo. Rukopis, odakle je ovo štampano, bit će sudeći po pismu, iz 16. vijeka”. Tekst u *Starim piscima*, na koji se Jagić poziva, Kukuljevićeva je rasprava *Marko Marulić i njegova doba* u knjizi kojom je znamenita Akademijina serija započeta, to jest *Pjesmama Marka Marulića* (1869.). Kukuljević, nabrajajući Marulićeva prozna djela, koja nisu ušla u knjigu, na trećem mjestu spominje upravo onaj tekst koji je Jagić objavio u *Starinama*: “3. Život svetoga Jerolima. Ovaj rukopis XVI. vijeka dobio sam također u trogirskom samostanu duvnah. Pisan je uprav za duvne, jer pisac govori k njim u zaslovlju, a da ga je pisao doista Marulić, svjedoče versi koji stoje na čelu rukopisa, te počimlju sasvim onako, kako i njegova pjesan o Susani (str. 75). Glase ovako:

Stvoritelj ki si svih, u tebi postavljam
ufanje riči sih, ke peti pripravljam.

Dalje pjeva drugačije:

I ti, ka s' rodila svega svita svitlost,
a nis' oskvrnila čista divstva milost,
dojdi sinkom tvojim na pomoć sad moju,
da jazikom mojim hvalim starost* ovu.” (*Stari pisci I.*, str. LXXVI).

Kukuljevićeva bilješka nakon toga “Pod starostju razumjeva starca Jerolima”.

Naš se *Život svetog Jerolima* razlikuje i od onoga teksta koji je objavio Carlo Verdiani u knjizi *O Marulićevu autorstvu Firentinskog zbornika* (Split, 1973.); Verdiani je vjerovao da je cijeli zbornik djelo Marulićeva pera, ili bar duha, pa tako i *Život svetoga Hyerolima* u tom zborniku (rasprava, str. 60-67; tekst 149-175).

Nešto o grafijskim odlikama rukopisa koji objavljujemo: ime sveca svagdje je pisano *Geronim*. Za glas ž koristi se x; č se piše ç (poçimgnie, ali i çiaſt) ili samo ci (cigniasce); ć se piše cch (nacchi, viedecchi, opcchiecchi) ali i ch (vech); š se piše sc (scto) a šć kao schi (karschianina, joschie); lj se piše gl, nj je općenito gn (kgnigh); j se piše kao y i j; udvostručava slova da bi upozorio na kraćinu glasa (tollikojer, alli, onno, vellikoga). Redovito se piše a uz slogotvorno r: smarti, karschiegniu, karschianina. Piše se sfeti, ali i sveti; znak z piše za glas c: tanze, liza (lica). Riječ crkva i izvedenice pisane su: zcriqua, zcriquegniake, ali i zcarque. U izdanju teksta označeni su listovi i stranice rukopisa.

Je li ovaj tekst Marulićev ili iz Marulićeve škole, teško je naprećac odrediti, uostalom, kao što nije lako odrediti se ni prema tekstu koji je objavio davne 1869. Vatroslav Jagić.